

Egy kis New York Újvidéken

Bernstein–Laurents–Sondheim: *West Side Story*. Újvidéki Színház

„*Most már én is tudnék ölni!
Mert megtanítottatok gyűlölni!*”

Az *Opera ultima* után egy egészen más jellegű zenés produkcióval hívta fel magára a figyelmet az Újvidéki Színház. A *West Side Story*ról van szó, melyhez – műfajából adódóan – nagy reményeket fűzött az alkotócsapat. E színház is elsősorban a musicalektől vár olyan vonzást, melynek köszönhetően fenntarthatja a közönség érdeklődését. A „modern kor operája” egyre nagyobb érdeklődést vált ki a tömegáruhoz/tömegkultúrához szokott közönségben, és egyébként ismert tény, miszerint a hozzáértők egy része valójában a musicalt is a színház tömegtermékének tekinti. A felvétel, hogy tömegtermék-e vagy pedig „egyenrangú műfaj” a színházi paletta más műfajaival, bizonyára még sokáig eldönthetetlen diskurzust táplál majd. Annyi azonban világos, hogy a publikum nagy része – vidékünkön is – kizárólag a könnyed darabokra kíváncsi, a színháztól elsősorban szórakoztatást vár, a mindennapi gondok feledtetését és egyre kevésbé a mély gondolatok megfogalmazását vagy interpretálását.

A *West Side Story* azonban nem kizárólag egy szokványos szerelmi történet kifogyhatatlan buktatókkal és a biztosra vett boldog vagy boldogtalan beteljesüléssel, sokkal inkább a *másik* megközelítése, olvasata teszi figyelemre méltóvá, amely a társadalmi problémák egy területére fókuszál. Az Újvidéken bemutatott produkció is egy olyan rózsaszín ködben, élénk mozgással formálódó darab, mely nem tud szabadulni az állandóan jelen lévő tragikum vonzásából. Bár az előadás dinamikájának köszönhetően egy időre feledteti velünk a mögöttes tartalmat, végül mégis mindig megjelennek a tragikus képek. Egy szociális helyzetkép tárul elénk a bevándorlókról és az „őshonosokról”, különböző társadalmi csoportok konfrontációjáról. A darab mindvégig több síkon tárja elénk a világot. Nem kizárólag a nemzetiségi ellentéteket mutatja be, hiszen az (érdek)ellentétek nemcsak a különböző kulturális beállítottságúak között jelentkeznek,

hanem egyazon társadalmi csoportok között is. Adott esetben a darab a rendőri intézkedések mögöttes tartalmáról, vagy az állandóan jelen lévő szegénységről is beszél. Az utóbbi helyzetképet az újvidéki rendezés ki is hangsúlyozza: egy hajléktalant látunk a színpadon, aki az előadás első percétől az utolsóig jelen van, és bármi történik – akár szerelem, akár háború –, ócska kacatjaival, rongyaival háborítatlan részét képezi a színpadképnek. Az előadás végén ő is kilép statikus magányából, és megpróbálja megfékezni a tragikus eseményeket, mintha a világ másra már nem is számíthatna. Ő képviseli a háborgó konfliktusok mögött a külvilágot, ami csupa szegénység és magárahagyottság.

A zene alaphangulata sem egyértelműen kedélyes tartalmakat sugall. A *West Side Story* által hatalmas sikert arató Leonard Bernstein zenéje olykor a háborgó világ zaját rekonstruálja, máskor a szerelmi mámort tükrözi, és gyengéd dallamaival kommunikál a befogadóval. A stílusok konfúziójával alkotta meg a darab zenei nyelvét, így téve azt igazán jellegzetessé. Bernstein zenei világára egyébként is jellemző az, hogy gyökerei a legtágabban értelmezett zenei térből táplálkoznak. Ez a tulajdonság teszi leginkább egyedülállóvá a darabot. Nem a legnépszerűbb zenei formákat vonultatja fel, nem a szórakoztató, „fülbemászó” zenei elemeket helyezi előtérbe, hanem egy sajátos konfúziót teremt, melynek köszönhetően feléleszti bennünk az egyébként már szétszakadozott, darabjaiban élő világot. A különböző hagyományokból táplálkozó zenei világ az előadás alapproblémáját is tükrözi, hiszen az eltérő kulturális identitással élő emberekről és az ebből származó örök konfliktusokról esik szó.

Az előadás díszletelemei az amerikai nagyváros gettóját hivatottak felidézni. A színpadkép visszafogott marad. A játéktér nem hivatkozott, monumentális, inkább csak alapként funkcionál, és a koszos falak közé ágyazódott cselekménynek a zene mellett a fények teremtik meg az alaphangulatát. Így a díszlet önmagában nem tekinthető konkrét jelentéshordozónak, azonban – kiegészítve más effektusokkal – hangulatában alkalmas teret biztosított a tömeg örömteli táncának, de a gyilkosság beismerésének is.

Az újvidéki produkció zenei elemeinek keveredése, illetve a cselekmény bizonyos aspektusai a koreográfusi munkára is kihatottak. A színpadi mozgás is képviseli a különböző stílusok keveredését. Az érintkezési pontokat azonban áthidalják, ezért az előadás nem válik összefüggéstelenné, zavarossá. A táncelemek tükrözik a darab szereplőinek – a New Yorkban élő lengyel-amerikai Jetek, valamint a Puerto Ricó-i Cápák – kulturális jegyeit, ezért a koreográfiában fellelhetők többek között a mambó, a salsa és a flamenco stílusjegyei is. Gyenes Ildikó elképzeléseit váltotta valóra a

szokásosan dinamikus, fordulatos és erőteljes koreográfia, amelyet a színészeknek nem lehetett könnyű megvalósítani, de nagy sikerrel teljesítették az elvárásokat.

A *West Side Story* történetének szálai egészen a *Rómeó és Júlia*ig nyúlnak vissza. A tragikusan végződő szerelmi történet a hozzá kapcsolódó társadalmi konfliktusokkal számos újraértelmezést megélt már. A történetnek elsősorban azok a részek adnak múlhatatlan érvényességet, amelyek az osztályellentétek, a társadalmi konfrontációk köré szerveződnek. Az újvidéki rendezés legnagyobb kihívása a szembenállás mint állandó probléma érzékeltetése volt. Mindemellett a *West Side Story* a New York-i utca zenéjére hangolták, ezért fel kellett mutatni azokat a jellegzetességeket is, amelyeket az itteni környezet és az amerikai nagyváros közege is magáénak tudhat. Valójában csak a nézeteltérések forrása és alaptermészete azonos.

A Nagy Viktor által rendezett újvidéki produkció élménygazdag előadás volt, melynek legfőbb sikere a koreográfia és a zene gazdagságában, valamint az energikus, lelkes színészi munkában rejlik, amelyet már megszokhattunk az Újvidéki Színház társulatától. Ahogyan sok más produkcióban, úgy ebben is a csapatmunka érdemli a legnagyobb elismerést. Egyéni jellemábrázolások tekintetében pedig az énekteljesítményt kell kiemelni. A társulat tagjai elsősorban prózai szerepekhez szoktak, de a színésztől jogosan várja el közönsége, hogy tudjon énekelni is. Ezt az elvárást egyesek szerint a társulat nem minden tagja tudja teljesíteni, de a Mariát megformáló Szilágyi Ágotára és a Tonyt alakító Kőrösi Istvánra ez semmiképpen sem érvényes. Jellemábrázolásuk elismerésre méltó volt. Mellettük az előadás más szereplői is (Huszta Dániel, Papp Arnold, Virág György, Pongó Gábor, Sirmer Zoltán, Német Attila, Nésity Máté, Ferenc Ágota, Lőrinc Tímea, Jaskov Melinda, Szabó Eduárd, Elor Emina, Hajdú Tamás, Kucsov Borisz, Gombos Dániel, Dévai Zoltán, Rutonić Róbert, László Judit, Czumbill Orsolya, Nagyabonyi Emese, Giricz Attila, Magyar Attila, Balázs Áron, Krizsán Szilvia) igényes alakítást nyújtottak.

Rendező: Nagy Viktor m. v.

Magyar szöveg: Miklós Tibor

Koreográfus: Gyenes Ildikó m. v.

Fény: Majoros Róbert

Jelmeztervező: Horváth Kata m. v.

Díszlettervező: Csík György m. v.

Zenei alap: Pejtsik Péter m. v.